

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 41/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a uzneseniami Okresného súdu Prešov sp. zn. 4 Er 298/2011 z 18. januára 2012, Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18 CoE 19/2012 z 19. júla 2012 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 429/2012 z 30. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. januára 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorými namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na verejné prerokovanie vecí v jej prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie (súdny proces) podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a uzneseniami Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Er 298/2011 z 18. januára 2012 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“), Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 18 CoE 19/2012 z 19. júla 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 429/2012 z 30. septembra 2013 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka, ktorá je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva, uzavrela s D. H. (ďalej len „povinný“) poisťnú zmluvu č. 4449000010 obsahujúcu tzv. rozhodcovskú doložku, podľa ktorej všetky spory súvisiace s touto poisťnou zmluvou budú riešené pred rozhodcovským súdom. Sťažovateľka si následne pred rozhodcovským súdom uplatnila svoje nároky voči povinnému, ktoré jej boli priznané rozhodcovským rozsudkom (rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 2 C 1379/2009 z 8. marca 2010 o uložení povinnosti povinného zaplatiť sťažovateľke dlžné poisťné v sume 51,19 € s úrokom z omeškania a trovy rozhodcovského konania).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že súdny exekútor na jej návrh podal na okresnom súde žiadosť o vydanie poverenia na začatie exekúcie, ktorú okresný súd uznesením sp. zn. 4 Er 298/2011 z 18. januára 2012 zamietol. Sťažovateľka namieta, že okresný súd v súvislosti so svojím rozhodnutím nevykonal „*prieskum spisových podkladov, ktoré*

vydaniu exekučného titulu predchádzali, ale vlastnou cestou od exekútora (nie od účastníkov konania) zabezpečil listinné dôkazy, ktoré slúžili ako podklad a boli podstatné pre jeho rozhodnutie... Z postupu okresného súdu je zjavné, že okresný súd nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav... Sťažovateľovi bolo upreté jeho právo na vyjadrenie sa k správnosti, pravosti a úplnosti listinných dôkazov, ako aj k ich obsahu“.

Krajský súd sa v odvolacom konaní stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu a uznesením sp. zn. 18 CoE 19/2012 z 19. júla 2012 uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol ako neprípustné.

Rozhodnutie najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za arbitrárne, nepreskúmateľné a jeho závery za neodôvodnené, pričom jeho nepreskúmateľnosť má podľa sťažovateľky spočívať v tom, že „nie je zrejmé, z čoho Najvyšší súd vychádzal, keď uviedol, že exekučný súd vo fáze vydania poverenia na vykonanie exekúcie nevykonáva dokazovanie resp. z akého dôvodu tento postup má byť vylúčený z pravidiel dokazovania... Je potrebné zdôrazniť, že na základe dokazovania, ktoré exekučný súd vykonal, mienil posúdiť rozhodcovskú doložku ex offo ako neplatnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy, teda v úplnom rozpore so záverom rozhodcovského súdu v exekučnom titule, pričom vopred s týmto oprávneného neoboznámil ani mu nedal možnosť sa k takémuto posúdeniu vyjadriť.

Ak exekučný súd posúdil obsah listín predložených sťažovateľom, a dospel k diametrálne odlišným právnym záverom ako rozhodcovský súd, bolo v súlade so zásadou práva na spravodlivý proces nevyhnutné, aby mal oprávnený možnosť sa k takému posúdeniu vyjadriť, najmä ak oprávnený dôvodne očakával nariadenie exekúcie na podklade právoplatného a vykonateľného exekučného titulu. V tomto smere je rozhodnutie exekučného súdu rozhodnutím prekvapivým, a teda je porušením práva na spravodlivý proces“.

Sťažovateľka tiež uvádza, že najvyšší súd sa nijako nevysporiadal s jej argumentmi formulovanými v ňou podanom dovolaní a podporujúcimi právny názor o potrebe nariadenia pojednávania. Poukazuje pritom na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 57/04 tvrdiac, že výsledkom postupu exekučného súdu je faktická nevykonateľnosť exekučného titulu, teda faktické zrušenie jeho účinkov. Opodstatnenosť podávanej sťažnosti ďalej sťažovateľka odvodzuje aj z uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 344/2012 z 3. júla 2012 a sp. zn. I. ÚS 547/2012 z 7. novembra 2012 a nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013.

Sťažovateľka tiež namieta, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nesprávne konštatoval, že nie je dôvodná ani námietka sťažovateľky týkajúca sa nedostatočnej odôvodnenosti rozhodnutí súdov nižšieho stupňa v danej veci. Okresný súd, ktorý kvalifikoval rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú, teda takú, ktorá spôsobuje hrubý nepomer medzi právami oprávneného a povinného v rozhodcovskom konaní, v neprospech povinného, rovnako ani krajský súd podľa sťažovateľky neobjasnili, *„v akej časti procesného postavenia, mal byť povinný v procese vydania exekučného titulu hrubo a značne nerovnovážne oproti oprávnenému znevýhodnený... Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva zo samotnej jej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré môžu spôsobiť, že procesné postavenie spotrebiteľa môže byť v hrubom nepomere ku procesnému postaveniu dodávateľa“*. Povinnosť preskúmania skutkového stavu pri rozhodovaní o nekalej povahe zmluvnej podmienky vyplýva podľa sťažovateľky aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie [ďalej len „Súdny dvor“ (napr. rozsudok Asturcom C-40/08, Pannon GSM C-243/08)].

V závere sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd tiež nesprávne rozhodol, ak *„úplne ignoroval dovoláciu námietku sťažovateľa, v ktorej sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že senát Krajského súdu v Banskej Bystrici pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky ako predbežnej otázky pre svoje rozhodnutie, považoval rozhodcovskú doložku za platnú z hľadisk podľa ZRK, ako aj podľa § 52 a nasl. OZ“*. Súčasne sa dovolací súd nezaoberal argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa toho, že v tejto veci bola rozhodcovská doložka

dohodnutá ako individuálna zmluvná podmienka, čo súčasne vylučuje, aby bola považovaná za neprijateľnú podmienku.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že označenými postupmi a rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby označené rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil a veci vrátil na ďalšie konanie a aby jej priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným postupom a uznesením okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré rozhodovali o jej návrhu na vykonanie exekúcie na základe právoplatného rozhodcovského rozsudku. Porušenie svojich práv vidí sťažovateľka v postavení oprávneného v tom, že všeobecné súdy v exekučnom konaní rozhodli bez nariadenia pojednávania, hoci pre potreby § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) vykonávali dokazovanie (nepreskúmavali pritom rozhodcovský spis), čím jej odňali možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

V tejto súvislosti uviedla, že všeobecné súdy postupovali aj v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, ktorú nerešpektovali, a touto jej argumentáciou sa ani nezaoberali.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením okresného súdu

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého uznesenia okresného súdu preto, lebo na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka proti (v sťažnosti) namietanému uzneseniu okresného súdu podala riadny opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie práv sťažovateľky predmetným uznesením okresného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol sťažovateľkinu sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením krajského súdu

V tejto časti odôvodnenia ústavný súd uvádza, že lehoty na podanie sťažností proti uzneseniam krajského súdu považoval za zachované, a to v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, v tomto prípade vo vzťahu k uzneseniam krajského súdu (obdobne napr. I. ÚS 169/09, IV. ÚS 58/2011).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje

na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Z predložených listín vyplýva, že súdny exekútor doručil žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v súlade s § 44 Exekučného poriadku, na základe exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku sp. zn. 2 C 1379/2009 z 8. marca 2010, ktorý vydal Arbitrážny súd Košice, pričom okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom napadnutým uznesením žiadosť exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol z dôvodu, že rozhodcovská doložka bola už v čase jej uzatvárania neprijateľnou podmienkou a ako taká bola už od počiatku neplatná v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvárania zmluvy. Rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom bol exekučný titul, sa teda uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zmluvných strán a rozhodcovský rozsudok vydaný v takomto konaní nemôže byť exekučným titulom

na vykonanie exekúcie. V dôsledku toho považoval okresný súd exekučný titul za materiálne nevykonateľný a absenciu tejto jeho vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vo vykonaní exekúcie. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie na krajskom súde, v ktorom okrem iného namietala, že napadnuté uznesenie je nezákonné, a svoje odvolacie dôvody oprela o ustanovenia § 205 ods. 2 písm. a), b), d) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Krajský súd po preskúmaní odvolaní napadnutého uznesenia okresného súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 OSP dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné, pričom v relevantnej časti svojho napadnutého rozhodnutia uviedol:

«V prejednávanej veci nie sú žiadne pochybnosti o tom, že oprávnený s povinným uzavrel poistnú zmluvu, pričom povinný v tomto právnom vzťahu vystupoval ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ. Oprávnený pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Poistná zmluva, uzavretá medzi účastníkmi je preto spotrebiteľskou zmluvou a ide o štandardnú formulárovú zmluvu.

Súd prvého stupňa správne posúdil rozpor exekučného titulu so zákonom v súlade s ustanovením § 45/zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákona o rozhodcovskom konaní“). Odvolateľom namietané prekročenie právomoci exekučného súdu nebolo opodstatnené. Oprávnenosť exekučného súdu preskúmať exekučný titul, ktorým je rozhodcovský rozsudok, vyplýva z ust. § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov. Citované ustanovenie v sebe zaktvuje osobitný prieskumný inštitút - prieskumnú právomoc exekučného súdu resp. súdu rozhodujúceho vo veci výkonu rozhodnutia, ktorú mu dal zákonodarca zreteľným vyjadrením v jeho texte, a to umožniť exekučnému súdu odmietnuť exekučnú právnu ochranu nároku priznanému rozhodcovským rozsudkom, ktorý vykazuje niektorú z väd uvedených v § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní.

Nemožno súhlasiť s odvolacou námietkou spochybňujúcou právomoc exekučného súdu preskúmať platnosť rozhodcovskej doložky. S otázkou, či je exekučný súd v exekučnom konaní oprávnený preskúmať platnosť rozhodcovskej doložky, sa zaoberal

aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach. Uznesením sp. zn. IV. ÚS 368/2010-18 zo 7. októbra 2010 Ústavný súd Slovenskej republiky odmietol sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., ktorou namietala porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Okresného súdu Prievidza o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie s vysloveným názorom, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe neplatnej rozhodcovskej doložky, preto nie je spôsobilým exekučným titulom. V sťažnosti sťažovateľka tvrdila práve to, že exekučný súd nie je v exekučnom konaní oprávnený posudzovať platnosť rozhodcovskej doložky, keďže tak možno urobiť len na základe žaloby podľa § 40 Zákona o rozhodcovskom konaní. Ústavný súd Slovenskej republiky poukázal na to, že o sťažnosti (totožnej) sťažovateľky analogického skutkového a právneho obsahu už rozhodoval svojimi skoršími uzneseniami sp. zn. I. ÚS 202/2010, IV. ÚS 269/2010, I. ÚS 284/2010, IV. ÚS 310/2010. Aj keď Ústavný súd podľa dôvodov svojho rozhodnutia neposudzoval, či a do akej miery bol napadnutý výklad danej problematiky krajským súdom optimálny, ale iba zisťoval, či nie je interpretáciou natoľko extrémnou, a teda svojvoľnou, že by vybočovala z postulátov spravodlivého procesu vyplývajúcich z článku 46 ods. 1 Ústavy, ústavný súd nepovažoval rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne za svojvoľné, zasahujúce do základného práva sťažovateľky podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a vyslovil tiež, že z pohľadu Ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou. Ústavný súd konštatoval, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu označil Ústavný súd za legitímny s ústavne korešpondujúcou mierou interpretácie na vec použitých zákonných ustanovení (predovšetkým § 44 ods. 1 a 2 Exekučného poriadku, § 45 ods. 1 a 2 Zákona o rozhodcovskom konaní, § 52 ods. 1 a § 53 ods. 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a na túto právnú úpravu nadväzujúcich právnych noriem ako zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona

Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a ďalšej súvisiacej legislatívy).

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na zásadné stanovisko vyslovené Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24. 2. 2011 č. k. IV. ÚS 55/11-19. V odôvodnení tohto rozhodnutia poukázal na to, že ak Exekučný poriadok v ustanovení § 44 ods. 2 pojednáva o skúmaní súladu exekučného titulu so zákonom ako takým (t. j. či už zákonom hmotnoprávneho charakteru alebo so zákonom procesnoprávneho charakteru), exekučný súd mohol exekučný titul preskúmať aj z hľadiska príslušných hmotnoprávnych zákonných ustanovení a nielen z procesného hľadiska.

Vyššie uvedenými otázkami sa zaoberal aj Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 146/2011 z 13. októbra 2011 a vyslovil, že pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Rozhodcovská zmluva je dohoda medzi zmluvnými stranami o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní (§ 3 ods. 1 Zákona o rozhodcovskom konaní). Rozhodcovská zmluva môže mať formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Zákona o rozhodcovskom konaní). Rozhodcovská zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Písomná forma je zachovaná, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami alebo vo vzájomne vymenených listoch, ak je dohodnutá telefaxom alebo pomocou iných telekomunikačných zariadení, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli (§ 4 ods. 2 Zákona a rozhodcovskom konaní). Ak nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. Keby exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Išlo by o akceptáciu „rozhodnutia“ nevykonateľného, majúceho účinky paaktu. Skutočnosť, že účastník rozhodcovského konania, ktorý v exekučnom konaní vystupuje v procesnom postavení povinného,

v rozhodcovskom konaní prípadne nenamietal neexistenciu rozhodcovskej zmluvy, prevzal rozhodcovský rozsudok a nevyužil možnosť domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou podanou na príslušnom súde, je tu irelevantná. Pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd, s právomocou prejednať daný spor, nie je exekučný súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd. Exekučný súd je povinný zamietnuť žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyjde najavo existencia relevantnej okolnosti, so zreteľom na ktorú je nútený výkon rozhodnutia neprípustný (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. októbra 2011 sp. zn. 3 Cdo 146/2011).

Pri preskúmaní teraz posudzovanej veci odvolací súd zistil, že medzi účastníkmi nebola uzatvorená samostatná rozhodcovská zmluva, ktorá by obsahovala dohodu o riešení vzniknutých sporov v rozhodcovskom konaní. Ďalej zistil, že text „rozhodcovskej doložky“ je uvedený v závere Všeobecných poistných podmienok. Táto časť zmluvy je označená ako „osobitné zmluvné dojednania v poistnej zmluve“. Podľa bodu 2. b) sa všetky spory zo zmluvy mali riešiť výlučne v rozhodcovskom konaní v zmysle XV. časti Všeobecných poistných podmienok pred rozhodcovským súdom. Toto ustanovenie sa má chápať ako rozhodcovská doložka.

Podľa názoru odvolacieho súdu však takúto podmienku v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo Všeobecných poistných podmienkach inkorporovaných do zmluvy, ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, nemožno považovať za individuálne dojednania rozhodcovskú doložku a bráni, tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. V predmetnej veci si teda, podľa názoru krajského súdu povinný rozhodcovskú doložku osobitne nevyjednal, nakoľko táto spĺyvala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom. Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach k zmluve. Z týchto osobitných zmluvných dojednaní by mohlo vyplývať, že sa účastníci (lepšie povedané oprávnení) len opätovne snažili dohodnúť povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému

vo Všeobecných poisťných podmienkach. Z osobitných zmluvných dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania povinným mala stratiť platnosť časť XV. Všeobecných poisťných podmienok týkajúca sa rozhodcovského konania. Preto bez ohľadu na to, či by povinný osobitné zmluvné dojednania podpísal alebo nie, jeho povinnosťou vyplývajúcou zo Všeobecných poisťných podmienok bolo podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Takúto duplicitnú úpravu riešenia sporov vo Všeobecných poisťných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach nemožno označiť inak ako za zavádzajúcu a mätúcu.

Osobitné individuálne vyjednanie sa má pritom sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňuje nejakú klauzulu, lebo má preňho nejaký osobitný význam. Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi – povinnému predložená, je skôr o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok. Spotrebiteľ, ak si želá niečo z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne vyjednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci, štandardnej formulárovej zmluvy, neodôvodňuje záver, že oprávnený preukázal osobitný spôsob Vyjednávania resp. že by si povinný sám vymieňoval rozhodcovské konanie (§ 53 ods. 3 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka).

Pri právnom hodnotení spotrebiteľských zmlúv je nutné mať aj na pamäti, že hlava piata „spotrebiteľské zmluvy“ v časti prvej Občianskeho zákonníka implementuje smernice ES, a ako vyplýva z rozsiahlej judikatúry Súdneho dvora EU (najmä C-106/89, C-334-92, C- 91-92) pokiaľ vnútroštátny súd (súd členského štátu) aplikuje svoj právny poriadok, je vždy povinný interpretovať svoje právo v súlade s obsahom smerníc ES a ich účelom. Súdny dvor EU v veci C-240/98 (oceáno Grupo Editorial SA v Rocio Murciono Quintero) rozhodol o predbežnej otázke tak, že ochrany poskytovanej spotrebiteľom Smernicou Rady 93/13/EHS môže byť dosiahnuté len vtedy, ak vnútroštátny súd sám z úradnej moci prihliadne k neprimeraným podmienkam dohodnutým v spotrebiteľských zmluvách. Podobné závery prijal ESD aj vo veci predbežnej otázky predloženej týmto odvolacím súdom vo veci C-76/10. Z uvedeného výkladu Smernice, obsiahnutého v označených rozhodnutiach ESD, je zrejmé, že ak je rozhodcovská doložka neplatná z dôvodu neprimeranej podmienky, spôsobujúcej významnú nerovnováhu v právach a povinnostiach

strán v neprospech spotrebiteľa, sú vnútroštátne súdy povinné prihliadať na túto neplatnosť, aj keď neplatnosť rozhodcovskej doložky neuplatnil spotrebiteľ.

Podľa čl. 3 ods. 1 Smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dojednaná, je neprimeraná, ak v rozpore s požiadavkou primeranosti spôsobuje významnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, ktoré vyplývajú z danej zmluvy v neprospech spotrebiteľa. Podľa čl. 3 ods. 2 vety prvej Smernice podmienka je vždy považovaná za nedojednanú individuálne, ak bola spísaná vopred, a spotrebiteľ preto nemohol mať žiadny vplyv na obsah podmienky, najmä v súvislosti s vopred spísanou bežnou zmluvou.

I toto potvrdzuje vyššie uvedený záver o správnosti výkladu ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka (účinného v čase uzavretia predmetnej zmluvy), ak bolo konštatované, že nešlo o individuálne dojednanie právomoci rozhodcovského súdu. Ak dohodou mala byť založená právomoc rozhodcovského súdu, ktorý nenachádza právo, len na základe zmluvy sa účastníci vzdávajú ochrany svojich práv zo strany štátu tak, že ich záväzkový vzťah dotvára rozhodcovský súd alebo rozhodca, treba uviesť, že takáto dohoda zakladá aj výrazný nepomer v právach v neprospech spotrebiteľa, pretože rozhodca nie je povinný z úradnej moci prihliadať na tie jeho práva, ktoré je povinný vziať na zreteľ všeobecný súd.

Nadriadený súd považuje za potrebné poukázať aj na to, že Občiansky zákonník účinný od 1. 1. 2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzatvorenej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných podmienkach inkorporovaných v zmluve, ktorá nebola so spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok mohol byť exekučným titulom. Na iné vyhodnotenie takejto neprijateľnej podmienky nie je dôvod ani u zmlúv uzatvorených pred 31. 12. 2007. Občiansky zákonník účinný do 31. 12. 2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať i iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných, strán v neprospech spotrebiteľa. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami

spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 vždy spája sankciu neplatnosti.

Kedže ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná, pre vykonanie exekúcie chýba základný predpoklad a to právoplatný a vykonateľný exekučný titul. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov), akýkoľvek rozhodcovský rozsudok nemôže byť podkladom pre exekučné konanie.

K námietke oprávneného, že exekučný súd mal vo veci vykonávať dokazovanie a nariadiť pojednávanie, odvolací súd uvádza, že oprávnenému, ako účastníkovi konania nebola v exekučnom konaní odňatá možnosť konať pred súdom, lebo v prípade, ak nejde o obligatórne nariadenie pojednávania, môže súd rozhodnúť na základe listinných dôkazov. Postupom exekučného súdu, ktorý rozhodol len na základe listinných dôkazov, oprávnenému možnosť konať pred súdom odňatá nebola preto, lebo z predložených listín jednoznačne vyplývajú skutočnosti, pre ktoré bola zamietnutá žiadosť exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. V tejto súvislosti je nedôvodná námietka oprávneného, že exekučný súd prvého stupňa „nesprávne postupoval a neúplne zistil skutkový stav, lebo vykonal dokazovanie niektorými z listín relevantných pre poistný vzťah bez toho, aby nariadil pojednávanie a umožnil oprávnenému preukázať, že povinný mal možnosť ovplyvniť dojednanie o rozhodcovskej doložke“. Exekučný súd sa totiž s istotou a najmä presvedčivým spôsobom vysporiadal s otázkou rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a svoje rozhodnutie v tomto smere aj náležité zdôvodnil».

Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu za neodôvodnené a nespreskúmateľné, keďže z neho vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich rozhodnutie prijaté v danej veci krajským súdom. Uznesenie krajského súdu je pritom nevyhnutné hodnotiť v spojitosti s uznesením okresného súdu sp. zn. 4 Er 298/2011 z 18. januára 2012. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Navyše, úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti.

Rovnako ani nespokojnosť sťažovateľky s právnym posúdením veci krajským súdom (a pred ním okresným súdom) sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej

obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský a najvyšší). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj nosnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v tejto sťažnosti (bod 13), aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.

Ústavný súd preskúmaním právnych záverov krajského súdu nedospel k názoru, že v danej veci sa všeobecný súd dopustil výkladových omylov, ktoré by zakladali rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľky poukazujúce na odlišnosť časti rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní vecne a právne podobných vecí, ako aj na právne názory Ústavného súdu Českej republiky a ústavného súdu. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (a ani zjednocovanie právnych názorov jednotlivých sudcov) a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená najvyššiemu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Keďže namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. K podobnému názoru – ako v tejto veci – ústavný súd dospel aj v konaní o iných obdobných sťažnostiach (I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m IV. ÚS 461/2012,

II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, resp. III. ÚS 455/2013) a na uvedenom názore konajúceho senátu I. ÚS nemení nič ani skutočnosť, že senát II. ÚS rozhodol 10. júla 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 499/2012 inak/opačne, resp. že v niektorých iných prípadoch návrhy sťažovateľky boli eventuálne prijaté na ďalšie konanie. Totiž senát II. ÚS v tomto opačnom rozhodnutí, ktorým vyhovel sťažovateľke – okrem toho, že ešte krátko predtým 28. februára 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 160/2013 (išlo dokonca o spojené štyri sťažnosti) sťažnosť sťažovateľky v obdobnej veci odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť – rozhodol bez toho, aby zdôvodnil potrebu zmeny doterajšej konštantnej judikatúry (napr. I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, III. ÚS 455/2013) a predmetnú vec ani nepredložil podľa § 6 zákona o ústavnom súde plénu ústavného súdu pre účely zjednotenia právnych názorov senátov (k odchylnému právnemu názoru dochádza aj v súvislosti s procesnými rozhodnutiami o odmietnutí sťažností z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti, keďže ide o kvázimeritórne rozhodnutia, pozn.). Preto toto opačné rozhodnutie senátu II. ÚS možno bez ďalšieho považovať za ojedinelé a vybočujúce z inak konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Pri rozhodovaní (nielen) ústavného súdu je potrebné mať na zreteli predovšetkým záujem na stabilite súdnych rozhodnutí. Judikátorne zmeny by sa mali – skôr výnimočne – diať na pozadí zmeny právnej úpravy alebo zmeny spoločenských pomerov, a aj to zákonom predvídaným spôsobom (§ 6 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ takáto zmena nie je náležite odôvodnená a/alebo neprešla požadovanou zákonnou procedúrou, možno ju považovať za akt jurisdikčnej svojvôle.

Vzhľadom na uvedené bolo podľa názoru ústavného potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu

Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý ho odmietol ako neprípustné.

Aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie jeho právneho názoru o neprípustnosti dovolania sa nevyznačuje arbitrárnosťou, pričom argumentácia sťažovateľky uvedená v sťažnosti nie je spôsobilá spochybniť opodstatnenosť jeho záverov, ktoré vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo odôvodnil. Najvyšší súd sa tiež vysporiadal s námietkami sťažovateľky, že v danom prípade sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov [§ 237 písm. a) OSP], že súdy zaťažili konanie tzv. inou vadou [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a tiež že postupom okresného súdu a krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

Ústavný súd sa osobitne zaoberal opodstatnenosťou námietok sťažovateľky, ktorá vzhľadom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 60/04) tvrdila, že jej vec mala byť prerokovaná v jej prítomnosti, takže v konaní malo byť nariadené pojednávanie. Rovnako tvrdila, že sa nemohla vyjadriť k vykonávaným dôkazom.

Ústavný súd vychádzajúc z rozhodnutia najvyššieho súdu konštatoval, že najvyšší súd jej dal primeranú odpoveď aj na tieto námietky, keď uviedol:

„Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pri tom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnená a povinní osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p. V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávnenej v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 ž § 124 O. s. p.) – postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami, vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Vzhľadom na to sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie

splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovenie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávnenej a povinného.

Ak teda dovolateľka vyvodzuje existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. z toho, že súdy si zabezpečili dôkazy od súdneho exekútora a vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, ide o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola oprávnenej znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.

Oprávnená namietala aj to, že právne predpisy neumožňujú exekučnému súdu skúmať prijateľnosť či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky, a preto tento nemôže vysloviť ani jej neplatnosť. Dovolací súd na podstatu a zmysel tejto námietky prihliadal iba v súvislosti so skúmaním, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. O procesnú vadu konania, uvedenú v tomto ustanovení, ide totiž tiež v prípade zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre to neboli splnené zákonom stanovené podmienky; takým zamietnutím sa totiž oprávnenému odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia. Dovolací súd preto skúmal, či nejde o tento prípad.

Po preskúmaní veci dospel k záveru, že v preskúmvanej veci nešlo ani o prípad zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v procesnej situácii, v ktorej pre toto zamietnutie neboli splnené zákonné predpoklady. V tejto súvislosti sa dovolací súd stotožnil s argumentmi, uvedenými v odôvodneniach rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn. 2 Cdo 5/2012, sp. zn. 3 Cdo 14672011, sp. zn. 3 Cdo 167/2011, sp. zn. 3 Cdo 122/2011, sp. zn. 5 Cdo 100/2012 a sp. zn. 6 Cdo 228/2011, ktorých právne závery považuje z pohľadu dovolacieho súdu za konštantné. Pokiaľ teda súd prvého stupňa predmetnú žiadosť zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nemá ich postup za následok odňatie možnosti oprávnenej pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.)...

Pokiaľ ide o námietku oprávnenej, spochybňujúcu úplnosť zistenia skutkového stavu veci treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom, určeným na nápravu len výslovne uvedených

procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a písm. b/ O. s. p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení, urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu vykonaného dokazovania“.

Ako je zřejmé, ochrana práv spotrebiteľov je tiež predmetom úpravy únieového práva a rozsudkov Súdneho dvora, ktorá sa zaoberá jeho viacerými aspektmi. Na podporu svojho tvrdenia, že v súdnych konaniach, v ktorých dochádza ku skúmaniu súdnej či arbitrážnej doložky v spotrebiteľských zmluvách, je súd povinný nariadiť aj pojednávanie, sťažovateľka uviedla viaceré rozsudky Súdneho dvora (C-473/00, C-40/08, C-243/08, C-137/08), v dôsledku čoho dospela k záveru, že „Aj zo samotnej judikatúry ESD teda vyplýva povinnosť súdu rozhodovať na základe riadne vykonaného dokazovania a riadne zisteného skutkového stavu. Tento príkaz bol exekučnými súdmi porušený, pretože súdy riadne nezistili skutkový stav a pri jeho zisťovaní nepoužili príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a za účelom riadne vykonaného dokazovania nenariadili pojednávanie“.

Ústavný súd konštatuje, že ak sa aj najvyšší súd v konaní o dovolaní nezaoberal označenými rozsudkami Súdneho dvora, samo osebe to neznamená porušenie procesných práv sťažovateľky, keďže európske pravidlá ochrany spotrebiteľa môžu obsahovať odlišnú právnu úpravu, ktorá má pred vnútroštátnym právom (a súdom) prednosť a zabezpečuje lepšie procesné postavenie účastníka (v danom prípade priznaním práva na verejné prerokovanie veci a uskutočnenie dokazovania v konaní, kde dochádza k preskúmaniu doložiek v spotrebiteľských zmluvách). Vychádzajúc z uvedeného preto ústavný súd konštatuje, že identifikácia obsahovej odlišnosti únieovej a vnútroštátnej právnej úpravy počas predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti môže signalizovať možnosť porušenia základného práva účastníka súdneho konania podľa únieového práva, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné zisťovať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľky v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade preto nemožno prijať záver o takej príčinnej

súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a postupmi, ktoré predchádzali jeho vydaniu, a v sťažnosti označenými právami sťažovateľky, na základe ktorej by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné reálne dospieť k záveru o porušení týchto práv.

S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti o odmietnutí sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2014